

Code No. 5411

Roll No. ....

SET : A

**D. El. Ed. 1st Year Exam., August – 2021
(Admn. Year 2018, 2019 & 2020)**

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

[Morning Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट **नहीं** मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

5411/(Set : A)

P. T. O.

5411/(Set : A)

- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - $2 \times 3 = 6$

- (क) विभिन्नासु दृष्टिषु संस्कृतभाषायाः महत्त्वं प्रतिपादयत।
- (ख) प्राचीनभारतीयभाषाणाम् उपरि प्रकाशं पातय।
- (ग) पठनकौशलस्याभिप्रायं लिखन् तस्य विभिन्नानां प्रकरणानां वर्णनं कुरुत।

2. एकः प्रश्नः समाधेयः - $1 \times 3 = 3$

- (क) 'भारवेरर्थगौरवं' इति श्रुतिः समाधेया।
- (ख) सन्धिप्रकरणस्य व्याख्या संक्षिप्तरूपेण कार्या।

5411/(Set : A)

(2)

5411/(Set : A)

3. एकः प्रश्नः समाधेयः –

1 × 3 = 3

(क) महाभारतस्य साहित्यिकमहत्त्वं प्रतिपादयत ।

(ख) ऋग्वेदसंहितायाः परिचयं लिखत ।

4. एकः प्रश्नः समाधेयः –

1 × 3 = 3

(क) सूक्ष्मशिक्षणस्य परिचयं महत्त्वं च लिखत ।

(ख) पाठयोजनायाः विभिन्नानां प्रकरणानां उपरि प्रकाशं पातयन् अस्याः महत्त्वं प्रतिपादयत ।

5. एकः प्रश्नः समाधेयः –

1 × 5 = 5

(क) आरण्यकसाहित्ये एकां टिप्पणीं लिखत ।

(ख) रामायणस्य महत्त्वं प्रतिपादयत ।

भाग – 'ख'

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि –

15 × 1 = 15

(क) श्रवणकौशलविषये संगतम् अस्ति –

(i) सस्वरवाचनम्

(ii) प्रश्नोत्तरम्

(iii) श्रुतलेखः

(iv) सर्वाणि

5411/(Set : A)

(3)

P. T. O.

(ख) 'संस्कृतं' भाषाणां कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?

- (i) विशेषपरिवारे
- (ii) भारोपीयपरिवारे
- (iii) तिब्बतपरिवारे
- (iv) द्राविड़परिवारे

(ग) 'र' इत्यस्य उच्चारणस्थानम् किम् अस्ति ?

- (i) कण्ठः
- (ii) दन्तः
- (iii) मूर्धा
- (iv) तालुः

(घ) 'लृ + आकृतिः' इत्यस्य सन्धिरूपं किं भवति ?

- (i) लाकृतिः
- (ii) लृकृतिः
- (iii) लराकृतिः
- (iv) लाकर्तिः

(ङ) 'रमा' शब्दस्य प्रथमाविभक्ति-एकवचने किं रूपम् ?

- (i) रमा
- (ii) रमायाम्
- (iii) रमया
- (iv) रमाम्

(च) कृ धातोः लट्लकारे प्रथमपुरुषस्य बहुवचने किं रूपम् ?

(i) करोति

(ii) कुर्वन्ति

(iii) करोषि

(iv) करोमि

(छ) 'श्रीमद्भगवद्गीतायाम्' कति अध्यायाः सन्ति ?

(i) 16

(ii) 17

(iii) 18

(iv) 19

(ज) कालिदासस्य रचनास्ति -

(i) अभिज्ञानशाकुन्तलम्

(ii) हर्षचरितम्

(iii) कादम्बरी

(iv) मुद्राराक्षसम्

(झ) 'नाट्यशास्त्रस्य' प्रणेता कः वर्तते ?

(i) विश्वनाथः

(ii) मम्मटः

(iii) भरतमुनिः

(iv) भवभूतिः

(ञ) सूक्ष्मशिक्षणचक्रे सम्मिलितः अस्ति -

(i) नियोजनम्

(ii) शिक्षणम्

(iii) विचारविमर्शः

(iv) सर्वाणि

(ट) 'चकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति -

(i) तालुः

(ii) मूर्धा

(iii) दन्तः

(iv) कण्ठः

(ठ) इत्संज्ञाविधायकं सूत्रम् अस्ति -

(i) इको यणचि

(ii) हलन्त्यम्

(iii) आद्गुणः

(iv) अनचि च

(ड) 'रमा + ईशः' अत्र सन्धिरूपं भवति -

(i) रमेशः

(ii) कपेशः

(iii) रमाशः

(iv) रवीशः

(ढ) 'प्रजा' इत्यस्य पदच्छेदः स्यात् -

(i) प् + र् + ज् + आ

(ii) प् + र् + अ + ज् + आ

(iii) प् + अ + र् + ज + आ

(iv) प् + अ + र् + अ + ज् + आ

(ण) 'उत्तररामचरितम्' कस्य रचना वर्तते ?

(i) भवभूतेः

(ii) भासस्य

(iii) हर्षस्य

(iv) शुद्रकस्य